

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGETES TARTALMU HETILAP. — MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.	Egészévre	8 kor.
Fél évre	4 .	Egyes szám ára	20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők. Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A községi autonomia.

I.

Kassán augusztus hó 23-án a városok autonomiájuk szélesbítése, anyagi helyzetük javítása, valamint a tisztviselők szolgálati pragmatikájának létesítése érdekében országos értekezletet tartanak. Összejönnek a városok adminisztrációjának, gazdasági ügyeinek vezetői, választók bizalmának letéteményesei, hogy a városok köz- és belételeinek hatályosabbá tétele végett a kormányhoz és törvényhozás elé járuljanak indokolt sérelmeik orvoslása végett.

Nem szenved kétséget, vannak orvoslást igénylő sérelmei a városoknak s nagyon helyesen teszik, ha hivatott faktoraik által a maga helyén azok szanasát szorgalmazzák. Ugyanis elérkezett az ideje. Ámde a községeknek egygyel szemben száz okuk van a feljajdulásra. Nem észleltünk azonban semmi jelenséget, mely a községek, mint erkölcsi testületek, továbbá a községi előjárók, — főként a községi és körjegyzők — köztudomású sérelmeinek orvoslására irányulna.

A városok maguk ragadják meg az iniciatívát és szavuk bizonyára nem lesz pusztába kiáltó szó.

Az állami tisztviselők szolgálati pragmatikája érdekében Kossuth Ferenc kereskedelmügyi miniszter lépett fel kezdeményezőleg, belátva azt, hogy az állami tisztviselők szolgálati viszonyának egyik legsúlyosabb része a fegyelmi ügy rendezetlen és olyan szabályozást, tesz szükségessé, mely elodázhatatlan. A fegyelmi ügy ugyanis, mely

egész a hivatalvesztés büntetéseiig terjed, sokkal súlyosabb ma a tisztviselőkre, mint a katonai büntető bíraskodás. A tisztviselő teljesen ki van szolgáltatva az önkénynek és véletlennek. Kihallgatják egyszer és azzal vége van saját ügyére való befolyásának. A tárgyalásnál nem lehet jelen, védelme nem lehet, sőt a miniszteriumok központjában működő fegyelmi bíróság, amely végső foku lenne, nem is bír meghatározott számú taggal, teljesen a véletlentől függ összealkotása, attól t. i., hogy hány osztályfőnök van éppen otthon. Az osztályfőnökök ugyanis ennek a bizottságnak valamennyien tagjai. Emellett ez e fegyelmi bíróság nem is hoz végérvényes ítéletet, hanem ítélete csak vélemény, amely fölött a miniszter szabadon határoz. Ezen állapot tarthatatlanságára mutatott rá legújabb Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter, aki addig is, míg az állami tisztviselők szolgálati pragmatikája törvényhozásilag megállapítva lesz, kezdeményezőleg lépett föl abban az irányban, hogy legalább közigazgatásilag szabályoztassék a fegyelmi ügy, még pedig az összes állami tisztviselőkre nézve egyenlően és egyöntetűen. Javaslatára szerint a fegyelmi eljárásba a képviseltetési jog lenne behozandó, a tárgyaláson a vizsgálat alatt lévő tisztviselő és védője is jelen lehet, a bíróságok pedig, amelyek e célra külön alakítandók lennének, végérvényes határozatot hoznak. Szóval a tisztviselők fegyelmi eljárásának ügyét modern alapokra kívánja fektetni. A bizottság tagjai pártatlanságuk lehető biztosítására a javaslat szerint esküt fognak tenni.

Kossuth Ferenc humánus és bölcs intenciója az állami tisztviselők fegyelmi ügye szabályozásá-

nak kérdését addig se tartja elodázhatónak, amíg a szolgálati pragmatika törvényhatóságilag megállapítva lesz.

Már pedig, hogy elsősorban is a községi tisztviselők fegyelmi ügyét említsük, ki kell jelentenünk, hogy a jogvédelemnek számtalan bástyája védi az állami tisztviselőt addig, míg a községi tisztviselő minden oldalról ki van téve a fegyelmi büntetés és rendbíróság alkalmazására jogosult hatóságok önkényének, megfosztva még a védelem lehetőségétől is.

Egy községi tisztviselő, — különösen a jegyző — soha sem tudhatja, hogy mikor és miért akaszthatnak a nyakába fegyelmi vizsgálatot, avagy miért rendbíróságolják.

Az 1886. XXII. t.-c. 90. §-a szerint a községi előljárásság bármely tagja ellen fegyelmi eljárásnak van helye: „ha megsérti, vagy hanyagul teljesíti a törvényben és szabály-, vagy kormányrendeletben megszabott köteleességét”.

A 91. §. értelmében a fegyelmi eljárást elrendelheti a községben a főszolgabíró, az alispán, a közigazgatási bizottság, a törvényhatósági közgyűlés, a főispán. A rendbíróságost nem is említjük, mert az erre jogosultakat hamarjában nem is tudnánk felsorolni. Már most, ha az, aki a fegyelmi eljárást elrendelte, maga fogatosítja a vizsgálatot, ítéletet hoz, kimondja a felfüggesztést, — maga minősíti a fegyelmi vétséget, annak egészen tetszésétől függ, hogy a fenforgó esetben akar-e indokot látni a fegyelmi eljárásra.

Köteleességsértés! Veszedelemesen ruganyos fogalom.

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRGYAJA.

A petrozsényi elemi- és polgári leányiskola.

A szent Ferenc-rendi nővérek petrozsényi zárda-iskolájának 1905-6. tanévről megjelent értesítője alapján időszerűnek tartjuk a mintaszerű tan- és nevelő intézetre vonatkozólag a következőket ismertetni.

Az intézet, melynek ezévi működéséről az értesítő röviden beszámol, a tudományokat s a művészeteket behatóan ápolja; ugy a mint a legjobb lelkiismerettel csak lehetséges. De kiváló és feltékeny gondot fordít a vallás-erkölcsi és hazafias nevelésre is. Megadja az észnek, a mi az övé, de kiműveli és megnemesíti a szívet is, a legnemesebb, a legszentebb érzelmek hordnokává avatván azt.

Mivel az iskola most ad ki először „Értesítő”, nem lesz érdektelen az iskola történetét röviden megismertetni.

A szent Ferenc-rendi nővérek idejövetele az 1888. évre esik. Ez év szept. 6-án indult el ugyanis Nagyszébenből, néhai Weber Béla főesperes, petrozsényi plebános kérésére és közbenjárására, Paulus M. Regalata és Engelhart M. Agapita nővérek, kiknek a bányatársulati iskolába járó I-IV. osztályú leánygyermekket kellett átvenniük évi 500 frt azaz ötszáz forint díjazás fejében. Csendben, feltűnés nélkül kezdtek meg működésüket a bányatársulat által nyújtott szűk lakásban (felső kolónia, br. Ehrenberg és a bányarvos közötti épületben), de annál hangosabban beszélt az ered-

mény, melyet a két szerzetesnő év végén fölmutatott. Egy csapással megnyerték a bizalmat, a tiszteletet, a szeretetet. A következő évben Mária Chrisologa nővér esatlakozott hozzájuk, mint házvezetőnő és a rákövetkezőben Mária Lucilla, mint munkatanítónő. A tanítványok száma annyira megnőtt, hogy a két tanítónő az iskolában alig birt megfordulni. De azért rend és fegyelem uralkodott. S az eredmény mégis fényes! Nemcsak a laikusok bámulták meg a szokatlan eredményt, melyet a t. nővérek ugy a tanítás és nevelés, mint kézimunka, zene, rajzolás, stb. terén fölmutattak, hanem a szakértő tanferfiak is a legteljesebb elismeréssel adóztak. Mily teljes vala a szülők öröme.

Igy volt ez 1892. tanév végéig. Ez év fordulópontot jelez az iskola történetében. Az anyaház (Bajorország) ugyanis látván, hogy a nővérek a bányatársulat által nyújtott lakásban és helyzetben nem fejthetik ki azon tevékenységet, melyet magukban éreznek s a melyre képesítve vannak; másrészt látván, hogy Petrozsényben a t. nővérek működését méltányolni és megbecsülni készek: elhatározta, hogy Petrozsénynek és vidékének örök javára, vallási, nemzetiségi külömbiség nélküli előnyére, a magyar kultúra emelésére, saját költségén egy nagyszabású iskolát épít, azt felszereli s tanerőkkel állandóan ellátja. Ekkora áldozat csak oly ésszben fogamzhatott s oly szívből érlelődhetett meg, mely csak azon fenső százak között található, a kinek szeretete évszázadok gyermekeit képes átölelni.

E célra az anyaház megvette Ponory Sándor 3 és fél holdas birtokát 20,000 (huszezer) koronáért. E telekre 1893. nyarán mintegy 180,000 (egyszáznyolcvanezer) korona költségén a mai polgári iskolát, 1896-ban

pedig 60,000 (hatvanezer) korona költségén a mai elemi iskolát emelte. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a tanerők föntartása óriási tőkének felel meg: nyilvánvaló, miszerint az anyaház a Zsilvölgynek mintegy félmillió koronát ajándékozott, tehát oly fejedelmi áldozatot hozott a magyar kultúra oltárára, melyhez hasonlót alig ecelekedett meg valaki ezideig. Petrozsény nagyközség képviselőtestülete ki is fejezte elismerését és háláját az anyaháznak.

Mellesleg csak azt jegyezzük meg e helyen, miszerint, habár külföldön van az anyaház, de azért az iskola nem külföldi, nem idegen, hanem magyar, sajátunk, mivel a nagyszabeni nagyszabású intézetnek filiális. Tehát ép ugy el van ismerve az állam által, mint amaz; épp oly jogokkal és köteleességekkel illeszkedik a magyar tanügy sorompói közé, mint akár egy csikmegeyi róm. kath. jellegű iskola.

1893. őszén vonultak be a t. nővérek a saját, hatalmas méretű iskolájukba. De már nem négyen, hanem az említettéken kívül még M. Leocritia, M. Dida, M. Jakobina és M. Nikoma nővérek. A működési horizont megnagyobbodván, a nővérek, — miként Buda y János igazgató az iskola történetét ismerteti — kibontakoztatták szárnyaikat s felülelhettek nemcsak az elméleti és rendes elemi tudományokat, hanem a képzőművészetek több ágát is, a mennyire tudniillik ezek az elemi iskolában a legnagyobb igényeket kielégítőleg előadhatók. Az iskola rohamosan fejlődött. Óriási gyermek-sereg látogatta. Sőt a jó szülők, a kik leánygyermekük örömteljes előhaladása által megvoltak hatva, aziránt kezdtek mozgolódní, hogy fiu gyermekeiket is az iskolába bejuttassák. És addig jártak és kértek, a míg

E sorok írójának birtokában van olyan okirat, melyszerint egy községi jegyző ellen fegyelmi eljárást indítottak azért, mert a képviselőtestület törvényszabta módon hozott határozata ellenére a község nevében nem adott be felelőzést egy árvászéki végzés ellen. Ezt a főispán kötelességsértésnek minősítette. Midőn az illető jegyző azt az észrevételt tette, hogy mi történt volna akkor, ha a képviselőtestület által a saját hatáskörében szabályszerűen hozott határozattal ellenkezően, — tehát jogosulatlanul s illetéktelenül megfelelőzést volna a kérdésben forgott árvászéki végzést? A főispán azt válaszolta: „akkor is kötelességsértésért fegyelmi vizsgálat alá vonnám”. Tehát kötelességsértést követett el a jegyző azért, mert a képviselőtestület jogérvényes határozata szerint járt el, ugyan azt a fegyelmi vétséget követte volna el, ha azzal ellenkezően cselekszik.

És a fegyelmi eljárást ma is ugyanaz a törvény szabályozza.

Igaz, hogy ez még akkor volt, mikor az illető jegyzőt személyesen felelőssé tette a főispán azért, hogy egy — szerinte — véres száju 48-as képviselőjelölt megbukjék abban a függetlenségi kerületben. És mert a jegyző ellen semmi okot sem találtak az üldözésre, tehát az említett ürügyet használták fel.

Ezt annak illusztrálására hoztuk fel, hogy mennyire ki van téve a községi előjáró a fegyelmi hatóság önkényének, mirenézve számtalan esetet tudnánk felsorolni.

A hanyagság, a hivatali képtelenség, mind olyan relatív fegyelmi okok, melyeknek minősítése, fenforgása a vizsgálatot elrendelő, foganatosító s egyben ítélkező fegyelmi hatóság tetszésétől s önkényétől függ.

Ha Kossuth Ferenc az állami tisztviselők mai fegyelmi eljárását minden jogérzettel ellenkezőnek deklarálta, akkor a községi előjárók fegyelmi ügye valósággal megbotránkoztató. Ha a városok, helyzetük javítását kívánják, a községek a törvényben írott malasztként biztosított autonómiájuk s anyagi helyzetük érdekében kötelesek a legselesebb körre terjedő és legmesszebb menő akcióit kifejteni, amit következő cikkünkben kötelességünknek tartjuk részletesebben indokolni.

sikerült az iskola ajtái fiaik előtt is megnyitni. E vállalkozás azonban később abban maradt, részint a t. nővérek túlterheltsége, részint a felsőbb népiskola föllállítására miatt, minek következtében a fiúk számára nem lehetett kellő számú tanerőkről gondoskodni. Ez bizonyos szempontból talán még szerencsés dekadenciának is nevezhető talán.

Időközben felállított a felsőnépiskola, a mely által a gondos nővérek az itteni magasabb igényeknek óhajtottak megfelelni. De esodák-esodája: a jóakaratot és áldozatkészséget nem követte megfelelő támogatás a szülők részéről. A felsőnépiskolát alig néhány növendék látogatta. Mi lehetett e szokatlan és meglepő visszaesésnek az oka? Hisz az iskola tanerői most is ugyanazok voltak, csak nagyobb számban. Az osztatlan elismerés, melylyel a szülők a t. nővérek működése iránt mindenkor el voltak telve, most sem szűnt meg. A tetterő, a lelkesedés, a gondosság, az önfeláldozás és szeretet a nővérek részéről most sem csökkent. A t. nővérek tüdőni-és aggódní kezdtek, mert a helyzet sehogysem állott arányban a hozott áldozattal. Nem önmagukért aggódtak, mert hisz őket tárt karokkal fogadják más vidékek, a hol nekik áldozatot sem kell hozniok, a mennyiben kész, fölszerelt iskolákat, megfelelő dotációt stb. besátnak rendelkezésükre, csak, hogy nővéreket kapjanak . . . Itt ők építették és tartják fenn a nagyszabású iskolákat, a szülők ehhez viszonyítva édes-keveset áldoznak . . .

Honnan van tehát az érdeklődés megcsappanása? Honnan, miből származik a rejtélyes visszaesés?

Ennek oka — leszámítva a leszámítandókat — főleg azon körülmény volt, melynélfogva, ide nem felső

KÜLÖNFÉLÉK.

— A petrozsényi ev. ref. templom orgonaaalap javára f. hó 17-én rendezett multság alkalmával a bevétel volt 114 kor. 45 f., kiadás 93 kor. 40 fillér. Az orgonaaalap javára felülfizettek: Kósa Mihály 4 K. Nagy Béla 3 K. Lakner József 2, Máthé Antal 2, Soos Antal 2 K. Veres Pál, Török József, Borbély József, Solyom András, Reteggy Lajos, Borbély Károly, Orbán Sándor, Orbán János, Málnai József, Baci Bálint, László Imre, Pálfi Miklós 1—1 korona. Madaras Márton 60 f. Albert György 40 f. Belleki József 50 f. Dufek József 15 fillér. A nemes cél előmozdítása érdekében tanusított áldozatkészségért az egyházközség nevében köszönetet nyújtánitja: Kósa Mihály ev. ref. lelkész.

— A szt. Ferenc-rendi nővérek petrozsényi zárdaiskolájának értesítője már megjelent s szerkesztőségünknek megküldött. Ezen mintaszerű tan- és nevelő intézet történetét lapunk más helyén ismertetjük. E helyen megemlítjük, hogy a tanítónővérek a mióta saját házukban laknak, internátust is tartanak fenn, melyben a bennlakó növendékeket gondos, lelkiismeretes felügyeletben és nevelésben részesítik. A gyermekek az internátusban mindenben részesülnek, a mire testi és lelki fejlődésük szempontjából szükségük van. Jó étkezés, magaviseletükre való szigorú felügyelet, a szorgalmi idő napi teljes, de könnyed kihasználása, a vallás-erkölcsi érzés meleg ápolása, a rendszeretethez való szoktatás azon szempontok, melyek gyöngéd, de komoly kezelés mellett szem előtt tartandak, úgy, hogy a nevelés bizvást helyettesíti — sőt egyes esetben fölül is mulja — a házi nevelést. A folyó tanévben 14 növendék volt az internátusban, de az intézet 25—30 növendéket is képes befogadni.

A teljes ellátás havi díja 34 korona, mely evnegyedenként előre fizetendő. Az élelem áll reggel: kávé kiflivel, délebed: leves, marhahús mártással, sült vagy térsza; estebéd: leves és főzelék hússal. Tíz óraker és uszonára is valami könnyű étel. Elméleti szerek küldése nem kívánatos, mert az ily küldemények az egészséget biztosító rend megzavarását idézi rendszeren elő. Azért az intézet vezetősége a gyermekek érdekében elhatározta, hogy az ily csomagokat az összes gyermekek között ki fogja osztani.

Tanév közben a hazamenetel csak karácsony- és husvétkor engedtetik meg s az ételmezési, valamint más díjak (zene, nyelvek) ez időre is fizetendők. A gyermekek pontosan a szünet kezdetevel vihetők haza s a meghatározott időben pontosan hozandók vissza.

Betegség esetén a szülők rögtön értesítetnek. A beteg növendéket a t. nővérek az intézetben ápolják, jogában állván a szülőknek esetleg másként intézkedni.

Ruházattal, fehér- és ágyneművel, valamint evészközökkel a szülők látják el gyermekeiket. Részletes felvilágosítás nyerhető az intézetben.

népiskola kellett. Nem ezt sürgették az itteni igények. Ide oly fensőbb iskola kellett, mely az élet praktikumát is szem előtt tartja, amely egyuttal kenyeret is képes kézbe adni. A tudományokat önmagukért is kell művelni. Ez igaz; de oly helyen, mint a Zsilvölgy, a hol a milliókat a vállvetett és legkeményebb munka teremti elő, ahol a legelső polgártól a legutolsóig mindenki izzadva és lélegezve dolgozik, ahol a szemlelődjő hajlam nem igen tapasztalható, ide oly iskola kellett, mely nemcsak a fensőbb elméletekbe vezet, hanem a gyakorlati életre is előkészít. Ide polgári iskola kellett!

Ennek szükségét már régebb idő óta belátta és állandóan hangsúlyozta Andreics János kir. bányatanácsos, ez a gondviselészerű ember, aki bár első sorban és kötelességszerűleg az ő társulatát szolgálja mindenben, de e mellett a tanügyet is oly hatalmasan fölkarolja, mint minden más köz — sőt magántügyet is. Az ő tanácsára, az ő kérésére és sürgetésére barátokoztak meg a t. nővérek a polg. iskola eszméjével, melynek szükségességét az élet már megérlelte volt.

Az eszme szép volt. Megvalósítása szükségesnek bizonyult. A kivétel előtt azonban óriási akadályok meredeztek. A kellő számú tanerők hiánya, az anyagi eszközök elégtelensége, az anyaház kimerültsége, a Maecenások szótlanúsága stb. oly szirteket képeztek, amelyek agyonütéssel fenyegettek az eszmét. Ehhez járát az egyházi főhatóság félelme, mint amely ismer-ven ez akadályokat, nem volt hajlandó a nagy vállalkozáshoz beleegyezését adni s a polgári iskolát föllá-
llítani.

Az intézetnek rendes orvosa van. Az orvosi, valamint a gyógyszerári költségek a szülőket terhelik.

A polgári iskola a következő életpályákat nyitja meg a leánygyermek előtt:

I. Ha tovább óhajta tanulmányait folytatni: 1. a felsőbb leányiskola V. osztályá; 2. tanító-képző a betöltött 14 év után; 3. kisedővívő képző hasonló kor után; 4. a női kereskedelmi tanfolyam, ha 18 évnél nem idősebb; 5. leánygimnázium V. osztálya, ha a különbözeti tantárgyakból vizsgát tesz és 6. a felsőbb női ipariskola.

II. Ha nem óhajt tovább tanulni, hanem állást foglal el, lehet: 1. postamesteri; 2. posta- és táviratkezelő; 3. telephon kezelő; 4. vasuti pénztári kezelő; 5. kereskedelmi levelező- és könyvelő stb.

— Az Országos Művezetők Egyesülete petrozsényi 47-ik kerülete a bányatársulati zenekar által f. évi július hó 8-án (vasárnap), a kaszinó kertben és az összes helyiségeiben rendez táncsal egybekötött jótékonycélu hangversenyt, mely kezdődik délután 4 óraker. Beléptidj: személyjegy 1 korona, családjegy 2 korona. Felülfizetéseket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtáz a rendezőség. Az érdekes hangversenyre ezuton is felhívjuk az érdekeltek figyelmét.

— A vármegyei központi állandó díjnyokok fizetés-emelésére vonatkozólag a törvényhatósági bizottság következő véghatározatot hozta: „Az állandó választmány javaslatához képest a törvényhatósági bizottság méltánolván a központi díjnykoknak előterjesztésükben felhozott nyomós indokokat, elhatározta, hogy részükre felsőbb jóváahyág reményében — idei január hó 1-től kezdődőleg — napi 3 koronát állapít meg és ehhez képest belügyminiszter urat felkéri, hogy a háztartási alap terhére alkalmazott 5 díjnyok, kereskedelmiügyi miniszter urat pedig, hogy a törvényhatósági utadó terhére felfogadott 1 díjnyok többlettelmenyeinek folyósítására szükséges költségeket engedélyezni sziveskedjék.”

— Adózók érdekében ezuton is köztudomására hozzuk, hogy a petrozsényi adózókat érdeklő III. oszt. kereseti adó megállapítása 1906. évre az adókiévetőbizottság által II. szegben a városházánál, esetleg ott megtudható más helyiségekben az alábbi napokon eszközöltetik és pedig: a kivetési lajstrom 1—40 száma alatt előforduló adóköteleseké f. é. július hó 30; 41-től 75-ig jul. 31; 76-tól 110-ig aug. 1; 111-jől 145-ig aug. 2. és 146-tól végig aug. 3-án, mindenkor délelőtt 8 óraker kezdődőleg. Minthogy a kivetési lajstrom tétel-számainak feljegyzésével az összes adózók az adó-kiszámítási javaslat kitüntetéssel mellett értesítve lettek, minden érdekelt tudhatja mikor jelenjen meg, ha a kivetési tárgyaláson személyesen részt kíván venni, — aminthogy a saját érdekében helyesen cselekszik az, aki az előirányzott adóösszeget sokalja, — ha személyesen részt vesz a tárgyaláson.

Az egyh. főhatóság természetes és érthető aggálya megszűnt. A polg. iskola föllállítását engedélyezte.

Ez örvendetes eredmény méltó és indokolt örömet okozott a Zsilvölgyben, nemcsak az érdekelt szülőknél, hanem azok körében is, akik a kulturális haladás iránt érzékkel bírnak s akik e nagy vívmány horderejét és hatását megérteni és értékelni képesek.

Siettek is, ugy testületék, mint magánosok, érdeklődésüknek és örömiüknek kifejezését adni az által, hogy az iskola támogatására lehetőleg segédkezet nyújtottak. A szülők, ámbár már jól beléptünk a tanévbe, mégis szép számmal iratták be leányaikat a polgári iskolába. Jövöre bizonyára még fokozódni fog az iskola látogatottsága, mert hisz ezen iskulna értük létesült. Ez iskola kiképezi a növendékeket, mindarra, amit a mai időben az előrehaladott társadalom, a finomult izlés s a gyermekek saját érdeke és jövője tőle megkívának.

Az újonnan fölláított polgári leányiskola támogatására segédkezet nyújtottak. E segélyek nagyban előmozdították a terv megvalósítását, mert a kezdetleges gondoktól jórészt megszabadították a t. nővéreket. A nyújtott segélyek ezek:

1. A vall. és közokt. mk. miniszterium segélye 400 K.
2. Az erd. püspök . . . . . 1000 „
3. Salgótarjáni K. R.-T. . . . . 400 „
és évi 50 q kőszén
4. Lupényi K. R.-T. három évig évi . . . . . 100 „
5. Petrozsényi nagyközség évi . . . . . 500 „
6. Róm. kath. hitközség . . . . . 300 „
7. Petrozsényi bányatársulada . . . . . 150 „

— **Vizsgák.** A bányatársulat iskoláiban a vizsgát 23., 25. és 26-án tartották meg. Örömmel láttuk, mint buzgólkodik az a munkás — gárda — a gyermekek szellemi s erkölcsi életének előbbvitelén, melyet a humánus társulat iskolái elére állított. Különösen ki kell azonban emelnünk a helybeli társulat iskolavizsgáját. Tudjuk, milyen szorgalommal s tehetséggel vezeti Rédl a reá bizott gyermekeket, ám meg kell jegyeznünk, hogy évről-évre mind nemesebb lesz az anyag, a biztos kézzel vezetett munka után. A jól megérdemelt vakációt töltsék el olyan igaz nyugalommal e derék tanítók, mint a milyen becsületet, derakus munkát végeztek. Meg kell említenünk, hogy a vizsgakom, mint elnökök Henrich Viktor bányagondnokok, Blascheck A. főmérnök, Gidró Jenő bányorvos és Pelger M. ev. lelkész voltak jelen.

— **Felületett kereskedők.** A petrozsényi hírlapi tudósításnak alaposan felült három kereskedő. Mult számunkban ismertett szencziós csempészet csakugyan oda devalválódott, hogy a juhokat kiadták az igazolt tulajdonosoknak s már visszahajtották a havasi legelőre. Ámde a hírlapok tudósítása alapján Budapestről és Karansebesről három kereskedő ide utazott az árverésre a lapokban említett árverésre. A felületett kereskedők az utiköltség és idővesztésért — saját kijelentésük szerint — bírót uton is fellépnek a sajtóiroda ellen, honnan a petrozsényi tudósítás folytán az országos lapok az érdekes közleményt vették.

— **Hajteresztő büntény.** Hihetetlennek tetsző-büntényben ejtette meg a nyomozatot pénteken Janza Vazul h. főszolgabíró. Az anya derítette fel férje állatiasságát a saját 12 éves leányával szemben, kinek vallo-mása teljesen egybehangoz az apa beismerésével és az anya panaszával, ki félelemből kénytelen volt elhallgatni a már pár év óta tudott büntényt. Az undor és felháborodás lehetetlenné teszi az orvosilag is konstataált tény bővebb ismertetését. A vadállatnál is ocsmányabb apát, Kis Imre petrozsényi bányakocsist a dévai kir. ügyészség bürtönbe szállítás végett a h. főszolgabíró a csendőrségnek átadta.

— **Furfangos családok.** Még a mult év őszén történt, de a lupényi csendőrség csak most derítette ki, hogy Kelderár J., Kelderár J. I. Á. Kelderár J. lui Gomoj livazényi notorius cigányok ravasz fondorlattal kicsaltak Dregoj Dávid lupényi kisbirtokostól 200 koronát, azt állítva, hogy a forgalomban levő ezüst kétkoronástól meg nem különböztethető, tehát bátran és nyugodtan forgalomba hozható pénzt tudnak csinálni, de nincsen hozzávaló anyagjuk. Dregoj Dávidot elkábította a kecsgetető ajánlat s lépé ment annál is inkább, mert szemelattára ott a házában 180 darab hamisítványt csináltak, melyeket ugyan Dregoj sem talált forgalomba hozhatóknak, de a cigányok azt mondták, hogy éppen azért kell a 200 korona, mert a géphez szükséges lényeges kelléket és a jó anyagot azon szerzik be. A cigányok zsebre vágta a 200 koronát s azóta nem látta őket Dregoj Dávid, aki az esetet azért nem jelentette fel, mert nem tudta hol tartózkodnak a családok, akik a napokban Petrozsényben pálinkázva öszszeszesztek s azzal fenyegetőztek, hogy feljelentik a csalást, melyért mindegyik a másikat vádolta. Ennek óber csendőrségünk nesztét vette, a nyomozatot folyamta tette s így derült ki a fenti tényállás, melyet a főtettes, Kelderár Jóska a fentiekben beismer, azt adván elő, hogy jól tudták, hogy a hamisítványt nem lehet forgalomba hozni, mert első tekintetre felismerhető és a csendőrség által lefoglalt 180 darab ólom utánzatot csak azért csináltak, hogy Dregoj Dávid látta, hogy tudnak pénzt csinálni s lépé menjen. A másik két cigány ismeretlen helyre ellillant. Az eseten hamisító készüléket — két karikában a kétkoronás oldalainak negatív lenyomata — a feljelentéssel együtt beterveztette a csendőrség a dévai kir. ügyészséghez.

— **A halál torkából** ragadta ki Boca Nyisztor a petrozsényi kisbirtokos Szu chi Vencel községi vághidő gondnoknak 6 éves kislát. A kis Vencel ott játszadozott a Zsil folyó partján június hó 27-én alkotonyat előtt s becsuszott a vízbe és a folytonos esőzés folytán megáradt folyó sebesen rohanó hullámaiban egy pillanat alatt nyomtalanul eltűnt, majd a felszínre vetette s újra a habok alátemette a kis gyermeket a víz sebes folyása. Rémülve látta ezt Boca Nyisztor a tuloldali hegyről és segítségért kiabálva onnan lefutott, beugrott a vízbe, mely őt is tova sodorta. A parton távolabb állók mindkettőt elveszettnek hitték, végre mégis sikerült az önfeláldozó nőnek a saját élete koc-

káztatásával a alámerült gyermeket megmenteni s a kétségbeesett szülőknak aléltan bár, de élve visszaadni azzal a figyelmeztetéssel, hogy máskor jobban vigyázzanak édes gyermekükre. A derék nő megérdemli, hogy nemes tetteről a nyilvánosság is tudomást szerezzen, mert ha a bátor nő a közel 200 méternyre a vízben tova sodort gyermeket a legváltóságosabb pillanatban a vízből ki nem emeli, a következő pillanatban a fűrészművei agyon zúzták volna.

— **Nesze neked!** Szegény Emke! A „Pesti Napló” ugyancsak kiszörkesztött. Hány ember is halt meg és mennyi a sebesültek száma? En bizony nem tudom. De hát a tudósító, az más. A kötelesség kedvéért meg kell tennünk, hogy a tudósítást helyre igazítsuk. Tény az t. i. hogy a kassziros lányt a kasszából kiemelte az a huofut menykő (jó izlése volt a kopénak) és egy cigánynak a hegedűjén pompás valcert játszott s után a pikoló feketéjét megitta, fizetés nélkül távozott, miért Here be fogja perelni, a mint halljuk. Lássá tudósító ur, ez a valóigazság. Csak előre! De foglalokozunk az ügygel komolyan. Az esetet megirtuk lapunk előző számában úgy amint megtörtént, hogy t. i. a villám becsapott az „Emke” szállóba a konyha kényémet kevéssé megrongálta, egyik emeleti szoba padozata megrepedt, egyébként az ijedségen kívül egyéb bajt nem okozott. Így iruk meg s így is volt. Ámde a petrozsényi tudósító szencziós hajhászata emberek haláláról, megrendítő katasztrófáról szóló hangszóggal ejtette tévedésbe a hazai hírlapokat. Ez a hírszótelés nem kompromittálás ugyan Petrozsényre, de végtére is hazugság, mely csak a tudósítót kompromittálja s oda devalválja a tudósítások megbízhatóságát, hogy a lapok és közönség azt se hiszik el, ami igaz, — tehát rontja a hírlapi közlések hitelét.

— **Duvadak elpusztításának megjutalmazása.** Valamennyi főszolgabírónak, városi rendőrkapitánynak és községi elöljárósnak. Hunyadvármegye alispánja a következő rendeletet adta ki:

1. A községi elöljáróság által kiállítandó bizonyítványban mindenkor külön konstatalandó, hogy az elejtett dudadak, kölykök, fiatal, vagy kifejlett példányok voltak-e és ezen körülmény a járási főszolgabíró láttaozásában ugyancsak igazolandó.

2. Amennyiben érdekelt fel a jutalomdíjra igényt tartana, erről a járási főszolgabíró által jegyzőkönyv veendő fel, mely jegyzőkönyv a vonatkozó bizonyítvánnyal együtt hivatalból átveendő a dévai m. kir. áll. erdőhivatalhoz a nyilvántartásba leendő bejegyzés és az alispáni hivatalhoz leendő áttétele végett.

3. Minthogy a nyilvántartás áttétele az áll. erdőhivatal által csakis minden év végével a jutalomdíjak kiutalása pedig csakis a következő év első negyedében történhetik, az érdekelt felek erre kitanítandók.

Végre kijelentem, hogy ezen intézkedésemtől való bármely legesekélyebb eltérést is mint mulasztást meg fogom torolni.

Déva, 1906. június 2.

Pogány Béla, alispán,

— **Tarisznya áruneműk** árusítására vonatkozólag a kereskedelmügyi miniszter következő rendeletet adta ki: „Tudomásul vétel és megfelelő további eljárás végett értesitem az alispán urat, miszerint egyrészt az állatvásárokat felkereső közönség igényeinek kiellégítése, másrészt a tarisznya háziipar fellendítése érdekében hivatali elődöm 1901. évi szeptember hó 26-án 49271. szám alatt kelt körrrendeletének kiegészítéseképpen a földmívelésügyi miniszter ural egyetértőleg megengedtem, hogy az állatvásárokon ezental tarisznyaneműk is árusíttassanak. Minthogy azonban az állatvásártér a dolog természeténél fogva elsősorban azzal a rendeltetéssel bír, hogy azon a vásárra kerülő állatok nyerjenek elhelyezést s hogy azon az állatforgalom az állategészségrendőri követelmények betartása mellett biztossátsáék, önként érthetőleg minden oly esetben, midő az állategészségügyi közegek jelentéséből kitűnnék, hogy valamely községben vagy városban a vásártér helyi viszonyai folytán a tarisznyáknak az állatvásártéren való árusítása állatforgalmi vagy, állategészségrendőri érdekeket sért, kénytelen lennék ily helyeken a tarisznyáknak az állatvásártéren való árusítását eltiltani.

Szerkesztői üzenetek.

Irenkének Petrozsény. Magácska, amint az értesítőtől kitűnik 1-est kapott a földrajzból. Meg is érdemli, mert ugy van amint írta. Szmirna valóban Kisázsiaiban van a Fekete-tenger, a Boszporusz, a Boszporusz, a Márvány-tenger, Dardanellák és a Föld-

közi-tenger közt s az Örményföldölg és Eufrateszig nyálék.

Ebben tehát igaza van.

Arra a kérdésére azonban, hogy az országos hírlapokban megjelent Petrozsényi tudósítás szerint Szmirnából a román határon átcsempészet 20.000 darab juh hogyan került Petrozsénybe, már igazan nem tudunk felvilágosítást adni. Mert azt is jól kalkulálja, kedves Irenke, hogy a roppant tavolság miatt évekig tartana, míg az Eufrates vidékéről legeltetve olyan nagy farka juhnyájával ide érnének.

Ha magácska nem volna második »polgárista«, akkor altatónak eldudolnánk egy szép mesét a »vándor juhokról«, melyek a fecskékkel és a golyákkal öszkor átrepülnek a tengereken s Kelet meleg tájain kitélelnek és tavasszal, midőn itt megenyhül a lég s üdül a határ a vándor madarakkal együtt visszazállnak megigazgatják az ócska f... stb.

Ámde a kis Irenkének nem csak a földrajzból, de a természetrajzból is 1-ese van és így ahelyett, hogy a mesén elszenderülne, álmatlanul törné fejcsékéjét azon, hogyan volna ez lehetséges?

Elmondunk tehát egy igaz történetet. Ezt megérti: A parasztfiu beszalad az utcáról s lelkendezve mondja:

- Édes apám, láttam az utca végén száz farkast!
- Nem volt az anyyi, fiam.
- De volt tíz, bizonyítá a fiu.
- Nem volt az anyyi se, mondá az apa.
- Saját szememmel láttam, hogy farkas volt.
- Nem jól láttad, tévedsz te fiu.
- Hát, hát, én... farkasnak néztem azt a kutyát.

Próbálja meg kedves Irenke, hátha ilyen formán a fővárosi lapok tudósítójától megtudná az igazat a 20.000 darab juhcsempészetre vonatkozólag. Mert abból is a száz farkas törtétiája sült ki.

— **Egy apa.** Petrozsény. Legnagyobb sajnálatunkra, kívánságunk eleget nem tehetünk. Az iskolai értesítőt nem kaptunk s így nem lehetünk abban a szerencsés helyzetben, hogy az ügygel foglalokozhassunk.

A custozzai csata és a süket ezredtrombitás.

A custozzai csatának e hó 24-én volt a negyvenedik évfordulója. Ebből az alkalomból egy érdekes epizodot közölnek velünk káplár Dubacsinszkyról, a süket ezredtrombitásról, aki süketiségének köszönhetőe vitézi tettét, mely őt a custozzai hősök közé avatta.

Története a következő:

Az 5. sz., akkor Lajos bajor király nevét viselő szatmári gyalogezrednek, mely tudvalevőleg a legvitézebben harcolt a custozzai csatában, volt egy régi ezredtrombitása, kit Dubacsinszky Györgynek hívtak s a ki egyik fillére nagyot hallott, mert 1859-ben Solferinonál megsiketült.

A jó erőben levő ezredtrombitást a tisztikar már csak kegyeleltől tartotta az ezrednél, mert béke idejében kitűnő trombitásokat nevelt az ezrednek. Mikor az olasz háboru kitört, báró Lederer ezredes maga mellé vette az öreg Gyuri bácsit (így nevezték őt a kaszárnyában) és megértette vele, hogy résztvesz a csatában. Az 5. sz. gyalogezredet akkor a Monte Croce nevű magaslat elfoglalásához küldték, a hol már csatarendben várták őket az olasz gránátosok. A szatmármegyei fiuk, mintegy 200 lépésről egetrázó hurrá — kiáltással siettek a magaslat felé, hol minden lépést harcolva kellett elfoglalniok s a heves küzdelemben mindinkább fogyni kezdtek a szatmári fiuk, mire Lederer ezredes a süket trombitásnak odakiáltott:

— Káplár Dubacsinszky! Előbb: tüzet szüntess! és aztán: hátra!

Az ezredes ugyanis visszavonulásra akart fuvatni, hogy újabb segéd csapatokat küldjön a fáradt seregek helyébe. Dubacsinszky azonban a csata zajában nem értette meg az ezredes parancsát és vagy tiszser egymásután előre! jelt adott, majd pedig a közeledő olasz lovasság látára általános lovassági rohamot fujt. Az ezredes a harc hevében nem is vette észre a tévedést, csak annyit látott, hogy a trombitájának kitűnő hatása volt, mert a szatmári fiuk szuronyrohammal mentek neki az ellenségnek oly erővel, hogy rövid idő alatt teljesen leszorították az olaszokat a monte-crocei magaslatról, melyre kitézték az ezred zászlaját.

A süket trombitás tiszteletére aztán nagy ünnepélyt rendeztek Szatmáron, majd a vitézségi érdemmel tüntették ki, a tisztikar pedig a legénység lelkesítésére több ezer példányban színes képeket készítettett, melyeken káplár Dubacsinszky alakja is látható a harcok közepén.

E képek még most is ott függenek a szatmári, egri és boszniai kaszárnyákban.

Felelős szerkesztő: **Zádory Károly.**

Kiadótulajdonos: **Figuli Antal.**

Hirdetés.

Ezennel közhírré tétetik, hogy Petrozsényben (a Deákgyarmat) piactér feletti helyen lévő Abrudeán Juon és neje sz. Jank Anna-féle ház szabad kézből eladatik. A vételi feltételek Dr. Ábrahám József petrozsényi ügyvéd irodájában megbeszélhetők.

Petrozsény, 1906. június hó 30.

Megbízásból:
Dombora László,
irodakezelő.

A petrozsényi kaszinó a Kossuth Lajos téren épült helyiségbe költözik át új berendezéssel s e miatt a régi berendezés összes butorai a villanyvilágítási testekkel és tekeasztallal együtt eladásra kerül. Venni szándékozók forduljanak **Sternberg Bertalan** kaszinói gazdához.

Házeladás.

Petrozsény község belterületén a Kálváriánál lévő **2 szobából, konyhából, kamrából** álló téglafalazatu, cseréppel födött, teljesen jókarban levő házam 800 □-ölnyi területű **udvarral és kerttel,** szábadkéből, előnyös feltételek mellett eladó.

Venni szándékozók sziveskedjenek — — — velem értekezni. — — —

Petrozsény, 1906. június hó 29-én.

Özv. Rédlér Józsefné.

1-3

Kettős falazatu s legcélszerűbb szerkezetű m é h k a s o k

jutányos áron kaphatók. Bővebb felvilágosítással szolgál

a „Petrozsény és Vidéke“
kiadóhivatala.

Kiadó üzlethelyiség és lakás.

A főutcán közvetlen a piac mellett egy igen csinos üzlethelyiség kirakattal, megfelelő lakással ○ ○ ○ ○ ○

nagyon olcsón

kiadó. Esetleg külön-külön is.

Bővebbet: **Gruber Sámuel,**
Petrozsény.

□ □ □ □ □ 1-4 □ □ □ □ □

Javitó pótvizsgálatra

polgári vagy gimnáziumi tanulókat, felelősség mellett □
igen jutányosan előkészítik.
Jelentkezni lehet a □ □ □
□ □ □ □ kiadóhivatalban.

GARAI KÁROLY

ARADON.

Ajánl: **szalonna, zsirt** és minden hentes
árut a legjutányosabb árban.

Épület és műlakatos

üzletem megnyitását Petrozsény és vidéke közönségének becses tudomására □ hozom én, ki tapasztalatomat, szakképességemet nagyobb gyárakban szereztem, □ □ elvállalok e szakmába vágó □ □ □ minden-féle munkát Divatos folyosó-rácsok, sir-rácsok, □ takaréktűzhelyek többféle kivitelben, □ □ vízvezeték és kutak szerelését. □ □

Javitásokat
pontossan és jutányos áron
eszközlök.

Tisztelettel:

Nagy Mózes,
épület és műlakatos.
Hubert-féle ház. Petrozsény Kossuth
Lajos-utca

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tisztelettel tudomására adni, hogy 1893. év óta fennálló **papirkereskedésemet** ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégítem. **Tanszerek, rajz- és íróeszközök** nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is legolcsóbban árusítom el. A legegyszerűbttől a legfinomabbig: **irodapapírok, levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb. kereskedésemben jutányos árban kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultura tért hódított a Zsilvölgyben, Petrozsényben **nyomdat** állítottam, majd hirlapot indítottam, hogy a sajtó erejével szolgáljam a hazafias törekvést. A kezdet nehézségeivel küzdve anyagi áldozatok meghozatalával tartottam fenn s oda fejlesztettem a nyomdat, hogy a legmeszebb menő igényeket a legjutányosabban kielégíteni képes vagyok; miért is a n. é. közönség szives támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSNET.

A művelt közönség folyton fokozódó igényeinek kielégítését szem előtt tartva **könyvkötészetet** rendeztem be s ebbe a szakmába vágó munkálatok teljesítését megelégedésre s a legjutányosabban elvállalom.

Tisztelettel:
FIGULI ANTAL.